

דברות קודש

מאת
נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

האזינו - חג הסוכות

דרשת שנת שזנה תשפ"ג

נאטטא

הגליון הבא יוצא לאור
בשב"ק פר' בראשית הבעל"ט

©
כל הזכויות שמורות
ל'איגוד חסידי בוסטון' {ע"ד}
שע"י קהל 'קדושת פינחס' באסטאן
רח' נועם אלימלך 2 ביתר עילית.

להנצחות לרגל שמחה
או לעילוי נשמת
ניתן לשלוח מייל:

A0799326426@GMAIL.COM

058-325-4668

עיצוב וסדר:
א.י.ש. אשדוד
0527627127

פרשת האזינו

ולפי דרכו יש לומר, שהנה תוכן של פסוקים אלו שנאמרים בתוך שירת האזינו יש בהם כל מיני ענינים של פורעניות ועונשים, ועל פורענויות אלו נאמר פסוק זה 'ראו עתה כי אני אני הוא', שכל הענינים האלו, העונשים והצרות שיעברו כלל ישראל, הכל הם לבושים והסתרות של שם הוי"ה שהיא בחינת רחמים.

עוד יש לאלוק מילין לומר, דהנה רש"י הק' (סוכה מה. ד"ה אני והו) כתב לבאר מה שאנו אומרים בהושענות 'אני והו הושיעה נא', שתיבת 'אני' ותיבת 'והו' הם שני שמות משם ע"ב היוצא משלושה פסוקים 'ויסע' 'ויבא' 'ויט' הסמוכים בפרשת בשלח (שמות יד יט-כא), ושולשתן בן שבעים ושתיים אותיות, ומהן שם המפורש אות ראשונה של פסוק ראשון ואחרונה של אמצעי וראשונה של אחרון וכן בזה הסדר כולן השם הראשון 'והו' וי"ו של ויסע ה"א דכל הלילה וי"ו דויט, ושם השלשים

ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלוקים עמדי אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא ואין מידי מציל (דברים לב ט).

איתא בספה"ק בני יששכר (אדר מאמר ג דרוש ו) שההנהגה הניסיית הנה ניכרת לעין כל, כי יודעים שיד ה' עשתה זאת, שהוא מהווה כל הויות ומשדדם כרצונו. משא"כ ההנהגה הנסתרת בטבע, הגם שהוא ג"כ בהשגחת הוי"ה ב"ה ובכוחו המהווה כל הויות, אבל הוא בהתלבשות הטבע, כעין המלך המסתתר בלבושיו וגוף המלך בתוכם.

והנה לבושי השם הנכבד הוי"ה ב"ה נקרא אנ"י, כי האותיות אשר לפני שם הוי"ה [טדה"ד שגימטריא כ"ב] ואחר השם ב"ה [כוז"ו שגימטריא ל"ט] בגימטריא אנ"י, כעין לבוש המסתיר את הלושב לפניו ולאחריו, והנה הוא בגימטריא אנ"י, להורות אני אני הוא, והגם שאני מתלבש בטבע, הנה תתבונן כי אני הוא.

ולפי דברי הבני יששכר הנ"ל שכתב שמה שסביב השם הוי"ה הוא אנ"י, אפשר ליתן טעם על הא דבהושענות שאומרים 'אני והו הושיעה נא' היו מסובבים עם הד' מינים סביב למזבח בבית המקדש, ובזמן הזה מסובבים סביב לבימה, לרמז על ענין זה ש'אני' הוא מה שסביב לשם הוי"ה ב"ה.

ושבע הוא אני, אל"ף דמאחריהם ונו"ן ראשון דהענן בחשבון של מפרע ויו"ד דרוח קדים.

ובסידור שלנו (דער באסטאנער סידור) שמקורו טהור מסידור 'תפילה ישראל' בארדיטשוב, מופיע שמות אלו של שם ע"ב מעל המילים בפרשת והיה אם שמוע של קריאת שמע בתפילת שחרית.

הארץ ושמה לא תבוא, וכן בפרשת וזאת הברכה הראתיך בעיניך ושמה לא תעבור, דאם לא הורשה משה רבינו ע"ה להיכנס לארץ ישראל מה היה הענין בכך שהראה לו הש"ת את הארץ. ופירש"י (שם לד ד) כדי שתלך ותאמר לאברהם ליצחק וליעקב, שבועה שנשבע לכם הקב"ה קיימה וכו' לכך הראתיה לך וכו'. וצריך ביאור, א' הרי עוד לא קיים הקב"ה את הבטחתו בזמן שהראה למשה רבינו את הארץ המובטחת, ב' וא"כ, גם האבדה"ק זכו לראיית הארץ לפני קיום ההבטחה.

אלא שצריך לומר דלגבי משה רבינו ע"ה שהיתה נשמתו כלולה משישים ריבוא נשמות בני ישראל, כיוון שזכה לראות את ארץ ישראל

מנגד תראה את הארץ ושמה לא תבוא (שם פסוק נב).

בתוך השנה של פטירת כ"ק אאזמו"ר ז"ל הגיע כ"ק אאמו"ר זי"ע הכ"מ לארץ ישראל לשמחת תורה, וב'באגלייטען דער יו"ט' אמר, שזכה לחזות בריקודי שמחת התורה במהלך ההקפות פה באה"ק בביתר ת"ו, והוסיף ואמר שבשבילו שהוא היה מבני חו"ל היה זה בבחינת 'הראיתיך בעיניך ושמה לא תעבור' (שם לד ד), שהרי בחו"ל עושים ב' ימים יו"ט, וביום הראשון הוא שמיני עצרת וביום השני הוא שמחת תורה ואז עורכים ההקפות, ואצל כ"ק היה אז שמיני עצרת.

ודקדק שבאמת צריך להבין מה דכתיב בפרשתנו מנגד תראה את

את הארץ ושמה לא תבוא' הראיתיך בעיניך ושמה לא תעבור', שהוא רואה את עבודתינו אבל הוא כבר אינו יכול לקיים כל המצוות שאנו מקיימים בימים נוראים אלו. אבל ע"י שאנו - בניו - ואלו שהיו קשורים אצלו מקיימים המצוות בעלמא הדין יש לנשמתו עליה בעולמות העליונים.

אמנם כמו שהוא אמר אז כן אנו נאמר שמובטחני שהוא השתתף עמנו בעבודתנו ואנו בטוחים שיזכיר את זכות העבודה שלנו לפני כסא הכבוד, ויהיה מליץ יושר בעדנו.

דיברתי לאחרונה עם אחי כ"ק גאב"ד חוסט שליט"א, ובעת דברי אתו למד אז מסכת סוכה במסגרת הדף היומי, ואמר לי שכשלמד על ענין הנענועים התחיל לבכות בזכרו את עבודת הקודש של הנענועים של כ"ק אבי ז"ל שאשרי עין ראתהו כל אלו שהיה אצלו עבודת הנענועים בדביקות נפלאה.

עוד אספר בענין קיום המצות אצל כ"ק אבי ז"ל, שלאחר ההסתלקותו הראו לי תמונות מימי חייו, ומהתמונות האחרונות שיש ממנו ראיתי איך שהוא נפרד מהסוכה בשנה שעברה וזה היה

כחיו, כמו כן זכה לראות את הארץ לאחר הסתלקותו לשמי רום, וכן בהיות נשמתו קשורה בכלל ישראל ראה בקיום הבטחת השי"ת לאבוב"ק, וזה שהיה עליו ללכת ולומר לאברהם יצחק ויעקב (עיין אוה"ח הק' בראשית מט, יא). מה שאין כן האבוב"ק שלא היו כלולים מנשמות בני ישראל, לא זכו להיות קשורים בכלל ישראל בעת קיום ההבטחה של ירושת הארץ, והיה צריך משה רבינו ללכת אליהם ולומר להם על כך.

והוסיף אז ואמר, לגבי אביו כ"ק אאזמו"ר זי"ע שהוא היה מקושר בלב ונפש לכל בני עדתו בכלל, ולבני הקהילה דכאן בפרט, וגם זכה לבקר, לראות ולסקור בעינה פקיחה את כל ענייני הקהילה בכלל ובפרט, וכמו שהיה כן בחייו בודאי שכן הוא הדבר וביתר שאת ועוז גם לאחר הסתלקותו בסערה השמימה, ואמר שהרגיש בנוכחותו של אביו עמנו בשעת ההקפות, ולבטח שיזכיר ויעלה את זכות ההקפות שלנו לפני כסא הכבוד, ויהיה מליץ יושר בעדנו.

כמו כן יש לומר גם שכ"ק אאמו"ר ז"ל הכ"מ מסתכל על עבודתנו משמי מרומים ואומר 'מנגד תראה

חדשים אחדים לפני הסתלקותו, ורואים איך שהוא עמד על מיטה כדי להגיע לנשק הסכך. והאמת שהיה לי קשה להאמין איך הוא עשה זאת, שהרי אז כבר היה חלוש ביותר ובקושי היה יכול לעמוד על גליו, אבל בשביל חביבות המצוה ניסכו בו כוחות חדשים, ובמסירות נפש קיים המצוה של הפרידה מהסוכה בהידור וברגש רב. ויהי רצון שיהיה מליץ יושר בעדנו שנזכה לגמר טוב, ושנזכה לשבת בסוכת עורו של לויתן בביאת גוא"צ בב"א.

מתוך רעוא דרעיון שב"ק פרשת האזינו תשפ"ב

בשנה זו חל להיות יום השבת בתוך הימים שבין יוה"כ לחג הסוכות, וא"כ היאך נקיים הענין להיות עסוקים במצוות בימים אלו, שהלא אי אפשר לקנות ד' מינים או לבנות סוכה בשבת. אלא צריכים לנצל את יום השבת הזה כדי לעשות הכנה רוחני לחג הסוכות הבא עלינו לטובה, וללמוד הלכות ארבעת המינים והלכות סוכה, וכן ללמוד מסכת סוכה, שהמה לימודים שבמשך ימים אלו אין בדרך כלל זמן פנוי ללמוד בהם, שהרי הכל עסוקים במצוות החג.

וידוע מהרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע שהיה מסיים מסכת סוכה במוצאי יום הקדוש עוד בטרם שטעם דבר מה בפיו, ואנו לכל הפחות צריכים לנצל שבת זו ללמוד מסכת סוכה, וזה בוודאי ההכנה הנרצית והנעלית לחג הסוכות.

יעזור השי"ת שנזכה למדריגת תשובה מאהבה, און זוכה זיין צו א גמר טוב, ושנזכה ליטול הד' מינים בבית המקדש ולשבת בסוכת עורו של לויתן עם ביאת גוא"צ בב"א.

מתוך קידושא רבא שב"ק פרשת האזינו תשפ"ב

חג הסוכות

כ"ק אא"ז מו"ר זי"ע אמר עוד שעבודתנו בחודש זו הם בבחינת מחשבה דיבור ומעשה, חלק המחשבה היא בראש השנה וכמו שאומרים בתפילות ראש השנה 'היום הרת עולם'. וידועה המחלוקת בגמרא (ראש השנה י"א). מתי נברא העולם, בניסן או בתשרי רבי יהושע אמר בניסן ורבי אליעזר אמר בתשרי, בתוס' (שם כז. ד"ה כמאן מצלינן) מבואר דבתשרי עלה במחשבה לבראות ולא נברא עד ניסן, וזהו הענין של 'היום הרת עולם', הרי אנו רואים שעבודת ראש השנה הוי במחשבה.

חלק הדיבור הוא ביום כיפור, שנקודה העיקרית של יום כיפור הוא הוידוי בפה.

עולם המעשה הוא בסוכות, שענינה בעולם המעשה, שצריך לעשות סוכה, וכמו שאיתא (סוכה יב). החוטט בגדיש לעשות לו סוכה פסולה, משום תעשה ולא מן העשוי.

אנו אומרים בנוסח התפילה של יום טוב והשיאנו ה' אלוקינו את ברכת מועדיך לחיים ולשלום לשמחה ולששון כאשר רצית ואמרת לברכינו, ובשבת קודש אנו אומרים רצה נא במנוחתנו, ויש לדקדק דלכאורה היה הנוסח צריך להיות להיפך, בשבת שהוא מקור הברכה וכל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין (זוה"ק יתרו פח). היו צריכים לומר והשיאנו ה' אלוקינו את ברכת שבתותיך לחיים ולשלום כאשר רצית ואמרת לברכינו, וביום טוב היה צריכים לומר רצה נא בשמחתנו.

ונראה לומר על פי דבריו של כ"ק אא"ז מו"ר זי"ע שאמר לבאר על מה שאנו קורים שבת זו 'שבת חול המועד' איך אנו מכנים לשבת קודש חול, והשיב ששבת זו יש לה קדושת שבת וגם קדושת יום טוב שהישראל מהפך החול למועד, שמקדש החול לקדושת יום טוב, ועל כן קורין שבת זו חול המועד.

כ"ק אא"ז מו"ר זי"ע הוסיף לומר שבשבת קודש גם מוצאים ענין של עשייה, כמו שנאמר (בראשית ב ג) אשר ברא אלוקים לעשות.

ויש לומר שענין העשייה של שבת הוא שונה מענין העשייה שנמצא בסוכה. והוא על פי דברי האור החיים הק' (שם) שכתב שמצינו כי הקדוש ברוך הוא גילה הדבר במה שאמר (שמות כ יא) בעשרת הדברות כי ששת ימים עשה ה' את השמים וגו' הרי גילה כי בשעת הבריאה לא ברא ה' כח בעולם זולת לעמוד ששת ימים לטעם הנודע לו גם ידוע ליודעי אמת. הכוונה היא שכאשר ה' ברא את העולם, הוא נתן כח בעולם להתקיים רק שישה ימים, וכאשר מגיע שבת, השבת נותנת לעולם כוח לעמוד שישה ימים נוספים, ורק בזכות שבכל שבוע מגיע שבת, יש לעולם כח להתקיים בכל פעם שישה ימים נוספים.

באור החיים הק' הוסיף לכתוב שלפי פירושו מצאנו נחת רוח במאמר אחד שאמרו ז"ל (שבת קיט:): כל המקדש וכו' ואומר ויכלו וגו' כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית ע"כ. ודבריהם רחוקים ורחוקים לפי הנראה מי שמע כזאת

שיבא אדם וישתתף בדבר שכבר נגמרה מלאכתו, אין אחר מעשה כלום ובמה יעשה שותף. עוד מה היא הפעולה הגדולה הזאת שבאמצעותה ישיג השגה זו, אלא מכיוון שבכל שבת מתחדשת הבריאה מחדש ומקבלת כוח להתקיים עוד שישה ימים, האדם ששומר שבת, נעשה שותף לה' במעשה הבריאה. נמצא לפי דבריו שעשייה שנכתב אצל שבת הוא עשייה של קיום העולם, מה שאינו כן בעשייה של סוכה.

ויובן דברינו על פי מה שמובא בספר ליקוטי קדושת לוי (סוכות) מהרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע, לבאר דברי חז"ל (עבודה זרה ג.) שסוכה נקרא מצוה קלה, שכל המצוות דהיינו שופר או לולב או תפילין או שאר מצוות נעשים בידים, אבל סוכה אדם אחר עושה לו סוכתו והוא יושב בתוכה, ונמצא הוא יושב בתוך המצוה בלא מעשה, לכן נקרא מצוה קלה. נמצא לפי דבריו שעשייה של סוכה הוא מצוה קלה, שיכול להיות עשוי ע"י אחר.

ויובן דברינו על פי מה שסיפר כ"ק אא"ז מו"ר זי"ע שהיה יהודי שבנה סוכה של שני דפנות עם דופן

והמשטרה תבעה אותו למשפט, בא אצל כ"ק זקני ז"ל שבאותם ימים גר בויליאמסבורג לספר לו צרתו שבאה עליו, זקני אמר לו שלא ידאג מהמשפט כלל 'שהרי חוקי התורה קודמים לחוקי המדינה', ושיביא צ"א סנט, ואכן כך עשה, ורצה לתת דולר שלם, אמר לו זקני שלוקח דוקא צ"א סנט שהוא כמנין 'סוכה' וגם צירוף של שם הוי"ה ואדנ"י, כשהגיע יום המשפט הגיע לבית המשפט, ובעת הקראת הפסק דין אמר לו השופט אותו לשון בדיוק מה שאמר כ"ק זקני ז"ל 'מה אעשה הרי חוקי התורה קודמים לחוקי המדינה' ופטרו לשלום. העשייה של שבת הוא כמו חוקי התורה והוא קודמת לעשייה שלנו שהוי כמו חוקי המדינה.

חג הסוכות הוא זמן שמחתנו, השמחה שלנו באה מזה שאנו מבינים שעשייה שלנו הוא רק כמו שבונים סוכה של שני דפנות עם דופן שלישית של טפח, ורק ע"י מה שהקב"ה משלים את מעשינו יש לה קיום, והוא על דרך מה שאמר הכתוב (שמות לה ב) ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש וגו', שע"י השבת כל מלאכת ששת הימים יש לה קיום כדאמרן.

שלישית של טפח, ומכיון שעוד לא היו מקררים, השאיר בלילה שם בסוכה את הבשר שלא יתקלקל, שהיה מקומות שבסוכות היה קר בחוץ, [ואגב זכור לי משנות נעורי כשנסעתי לזקני ז"ל בעיר באסטאן, הבית של זקני ז"ל היה 'רעבישע שטוב' שהיה תמיד הרבה אנשים, ולפעמים כשלא היה מקום במקרה, היה קופסא שהיה בנוי בחלון ששם היה שמים האוכל, והוא היה מתקרר מהקור ששרה בחוץ]. באמצע הלילה הגיע כלב ואכל הבשר, בבוקר כשהגיע בעל הבית ולא מצא הבשר התפלא איך נכנס הכלב לתוך הסוכה, שהרי יש לה דין סוכה והיא כמו שיש בה ארבע דפנות.

העשייה שלנו הוא כמו סוכה שנבנה בשני דפנות עם דופן שלישית של טפח, ויש לו דין סוכה רק ע"י הקב"ה שנתן לה דין סוכה והשלים עשייה שלנו, למרות שבפועל בזה העולם אין בה ד' דפנות, אבל מדין תורה יש לה ד' דפנות.

עוד אספר מה שהיה אצל כ"ק זקני האדמו"ר הזקן זי"ע, שהיה יהודי בויליאמסבורג ושמו ר' אלחנן שטימלר ז"ל שבנה סוכתו על המרפסת ששימש למלוט משריפה,

משבת קודש, שאנו מראים בפעולתנו בימי המועד שהבורא ית"ש הוא המנהיג את העולם, וכל מעשינו הוא רק בעזרתו וסייעתו.

ולכן אנו אומרים והשיאנו ה' אלוקינו את ברכת מועדיך דבבחינה זו הברכה של ימי מועד גדולה משבת קודש כדאמרן, וברכה זו אנו רוצים לקחת על כל ימות השנה, שגם בימות החול אנו נבין שעיקר הקיום של מעשינו הוא בסייעתא דשמיא. בשבת קודש אנו אומרים רצה נא במנוחתנו שע"י מה שאנו נחים בשבת קודש אנו מבינים שהקב"ה מנהיג את העולם, אבל כמו שאמרנו דבר זה הוי יותר בחינה רוחנית, משא"כ במועד אנו מוציאים ענין זה מכוח אל הפועל.

יעזור השי"ת שנזכה להבין שעיקר קיום העולם הוא ע"י הנהגת הבורא ית"ש, ונזכה לקבל ברכת השבת והמועד, ושנזכה לגמר טוב, ולשבת בסוכת עורו של לויתן בביאת גוא"צ בב"א.

מתוך רעוא דרעיון שבת חוהמ"ס תשפ"ב

שמעתי פעם מהרה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א שביאר מה שאומרים בהלל עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם (תהילים קטו ד) שהעצבות מגיע מזה שהאדם חושב שהכסף וזהב הוא לפי כוחו ועוצם מעשה ידיו, כשאנו מבינים שכסף וזהב מגיע הקב"ה, והמעשה ידי אדם הוא רק ההשתדלות, זה מביא האדם לשמחה.

בשבת קודש נעשה קיום למעשינו כי אנו מבינים כי ששת ימים עשה ה' את השמים והארץ וגו' וינח ביום השביעי וגו', הברכה של השבת שעל ידו אנו מבינים שהוא המנהיג כל מה שנעשה בעולם. אבל ענין זה הוא יותר רוחני.

בימי חול המועד אנו עושים כל זה למעשה, בזה שאנו מהפכים ימות החול לימי מועד, שכשמגיע ימי המועד אנו שמחים בשמחת המועד, בלי הדאגות שאנו רגילים בה בימות החול, ובבחינה זו גדולה ימי המועד

האלוקים אין עוד מלבדו, אתה הראית - את כל אלה הראך הא-ל-

איתא בספורנו על הפסוק (דברים ד לה) אתה הראת לדעת כי ה' הוא

ית', לדעת - כדי שתתבונן ותדע בלי ספק כי ה' הוא האלוקים, הוא אותו הקדמון הנמצא בהכרח.

כוונת הספורנו באמרו אתה הראית - את כל אלה הראך הא-ל-ית', הוא על הפסוקים שכתובים לפני זה, (שם לב-לד) כי שאל נא לימים ראשנים אשר היו לפניך למן היום אשר ברא אלוקים אדם על הארץ ולמקצה השמים ועד קצה השמים הנהיה כדבר הגדול הזה או הנשמע כמהו. השמע עם קול אלוקים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי. או הנסה אלהים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי במסת באתת ובמופתים ובמלחמה וביד חזקה ובזרוע נטויה ובמוראים גדלים ככל אשר עשה לכם ה' אלוקיכם במצרים לעיניך. על כל הדברים האלו, דהיינו קבלת התורה ויציאת מצרים נאמר, אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו. כשתתבונן בדברים אלו תדעו בלי ספק כי ה' הוא האלוקים.

ויש לומר לפי דבריו דזה הכוונה במה שאנו אומרים בשמחת תורה לפני ההקפות, אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו, דהשי"ת נתן לנו את כל אלו הימים

הקדושים, הימים הנוראים ראש השנה ויום הקדוש ואת חג הסוכות זמן שמחתנו עם מצות ישיבת סוכה ונטילת הד' מינים, וכעת בשמחת תורה אחר שקימנו את כל הימים הנעלים האלו, אזי כל אלו הראך השי"ת, כדי שתתבונן ותדע בלי ספק כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו.

אנו אומרים בנוסח התפילה של יום טוב והשיאנו ה' אלוקינו את ברכת מועדיך לחיים ולשלום לשמחה ולששון, ויש לומר הלשון והשיאנו הוא מלשון מה שאנו אומרים בהושענות נשיאים להסיע, שזה קאי על העננים של הגשם, שברכת מועדיך הוי הגשם, שאי"ה שנה זו הבאה עלינו לטובה תהיה שנה גשומה המורה על ברכה ושפע.

איברא כי הנוסח והשיאנו אינו יוצא מידי פשוטו, שנזכה לברכת מועדיך לחיים ולשלום לשמחה ולששון.

ויעזור השי"ת שנזכה להמשיך מימים קדושים אלו כל ההשפעות ושימלא השי"ת את כל משאלותינו ונזכה לבני ברוכי וחיי אריכי ומזוני רויחי וסייעתא דשמיא ונהורא מעליא, ושנזכה לביאת גוא"צ בב"א.

מתוך באגליטען דער יו"ט שמחת תורה תשפ"ב

דרשת שבת שובה

מפי ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

אשר נשא לפני קריאת התורה בפרשת וילך תשפ"ג

בדין ארבעת המינים הקדושים בקדושת שביעית

-פתיחה-

בארץ ישראל הינם אתרוגים הקדושים בקדושת שביעית, ובאלו האתרוגים רבו בהם ההלכות השכיחות בפירות שיש בהם קדושת שביעית, שאסור לאבדם וכן אסור לסחור בהם ועוד, ולכן ישנם רבים שבשנה כזו מעדיפים לקחת אתרוג מחו"ל כדי שלא להכנס לכל החששות והספקות.

וכמו כן בחוץ לארץ, גם אלה שבדרך כלל מהדירים לקחת אתרוג מארץ ישראל, בשנה זו נוהגים הרבה לקחת אתרוג מחוץ לארץ, בגלל השאלה אם מותר להוציא אתרוג מארץ ישראל לחוץ לארץ, בגלל איסור הוצאת פירות שביעית לחוץ לארץ.

אולם האמת יורה דרכו, שדוקא בשנה זו יש להדר כאן בארץ ישראל לקחת דוקא אתרוג הקדוש בקדושת שביעית, כדאיתא ברידב"ז שיש ענין

מנהג ישראל שדורשים בשבת שובה

איתא מהרה"ק רבי פינחס מקאריץ זי"ע (אמרי פינחס שער פרשיות ומועדים אות תקכ"א) הענין שהרב דורש בשבת תשובה, להיות סליח"ה מחיל"ה וכפר"ה. דהיינו סליחות אומרים קודם שבת, ובשבת בשעה שהחכם יושב ודורש הקב"ה מוחל לעונותיהם של ישראל (מדרש משלי י), ובערב יום כיפור כפרות, עיי"ש.

ולכן עצם הדרשה, שהקהל הגדול בלע"ה שנאספו הנה כדי לשמוע דבר ה' זו הלכה, ולהתעורר בתשובה שלמה, עצם הענין הזה הרי הוא כבר חלק מהתשובה וההכנה הרבה לקראת יום הקדוש.

המעלה של אתרוג של שמיטה

הן השנה היתה שנת השמטה, ומטבע הדבר רוב האתרוגים כאן

ומפרסמים הדבר עד שהרבה רצים לקנות אתרוג מחו"ל דייקא, וזה שבוש גדול, שאנו שזוכים לדור כאן בודאי עלינו להדר לקחת אתרוג הקדוש בקדושת שביעית, ולשומעים יונעם.

דוקא להדר ולקחת אתרוג שיש בו קדושת שביעית למצות ארבעת המינים, דכיון דאיתעבד בו מצוה חדא ליתעבד בו מצוה אחריתי (ברכות ל"ט:).

מעלת פירות הארץ

אתרוג של שמיטה לשלם עליו

איתא במשנה (סוכה ג יא) הלוקח לולב מחבירו בשביעית נותן לו אתרוג במתנה [רש"י מבאר שמדובר במי שקונה הושענא כולה, דהיינו סט של ארבעת המינים, בשביעית, יבקש ממנו ליתן לו אתרוג במתנה]. לפי שאין רשאי ללוקחו בשביעית. והגמרא (שם לט.) מדייק לא רצה ליתן לו במתנה מהו, אמר רב הונא מבליע ליה דמי אתרוג בלולב, ומפרש רש"י שיקנה לולב ביוקר עד שיתן לו אתרוג במתנה.

וזכרני משנות נעורי איך שכ"ק דודי אדמו"ר רבי משה מבאסטאן זצוק"ל היה מהדר לשתות בדוקא יין מארץ ישראל, למרות שבשנים אלו לא היה הדבר כ"כ בנמצא. ברבות השנים כשזכיתי לשכון בארץ ישראל ראיתי שיש הרבה שמשתמשים ביין מחוץ לארץ, ואמרתי שזה בחינה של 'ציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא' (עירובין ט.), שאם דודי שהיה גר בחו"ל היה מקפיד לשתות יין מארץ ישראל דייקא, אני שגר בארץ ישראל ישתמש עם יין מחוץ לארץ.

דין הבלעה בשכר שבת

הנה עיקר דין הבלעה הוא כמו שמצינו בהלכות שבת (שו"ד) השוכר את הפועל לשמור זרעים או דבר אחר אינו נותן לו שכר שבת, היה שכיר שבת שכיר חודש שכיר שנה שכיר שבוע נותן לו שכר שבת, ולא יאמר תן לי של שבת אלא אומר

יש לקחת אתרוג של שמיטה

ולכן אנו בני ארץ ישראל הזוכים לדור כאן בודאי שיש לנו להדר לקחת אתרוג מארץ ישראל דוקא מהטעמים הנ"ל. וראיתי לעורר דבר זה מאחר שראיתי שרבו הסוחרים שמביאים אתרוגים מחו"ל,

ב' טעמים באיסור לשלם על פירות שביעית

ולהבין במה נחלקו הראשונים, קודם כל צריכים לבאר מה האיסור לקנות אתרוג של שביעית, הגמרא מבאר שהטעם הוא לפי שאין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ, ומפרש רש"י דהתורה אמרה (ויקרא כה) לאכלה ולא לסחורה שכל פירות שביעית חייבין להתבער בשביעית הן ודמיהן ולא שיעשה בהם סחורתו להצניע לאחר שביעית ולהעשיר, ועמי הארץ חשודין על כך, לפיכך אין מוסרין להם דמים ליקח מהם כלום בדמים, דקעבר אלפני עור לא תתן מכשול (ויקרא יט).

והחזון איש (שביעית יג כ) תמה על הדעות בראשונים שסוברים שהבלעה כאן הוא כהבלעה רגילה, שמבליע התשלום של האתרוג בתשלום של שאר המינים, שהרי מ"מ נתפשים הדמים בקדושת שביעית כנגד שווי האתרוג, ולמה יהיה מותר למסור כסף זו לעם הארץ.

ואיתא בשפת אמת שכיון שדעת הלוקח ליתן כל המעות בעד הלולב ולא עבור האתרוג, לכן אין נחשב התשלום כדמי פירות שביעית, שהרי כוונת הלוקח הוא רק עבור הלולב,

תן לי שכר השבוע או החודש או יאמר לו תן לי שכר עשרה ימים. שאף שמשלם לו שכר עבור שבת כיון שמשלם עבור שבת ושאר ימים ביחד ואינו מפרש שהוא עבור שבת דווקא, אף שכוונתו לתשלום גם עבור שבת, הרי זה הבלעה ומותר.

הבלעה של שמיטה

והנה כאן פי' רש"י שהבלעה הוא באופן אחר, שאין מועיל אם יקנה מעם הארץ את שניהם יחד ולא יפרש לו שנותן הדמים עבור האתרוג, רק צריך שיהא המשא ומתן שלהם על הלולב, ועל זה ישלם לו ביוקר, ואז יסכים העם הארץ ליתן לו האתרוג במתנה. וכן כתב רבנו חננאל, אם היה שוה הלולב זוז והאתרוג זוז, נותן לו שני זוזים בלולב ולוקח האתרוג בחינם. ונראה מדבריהם שלמדו ששונה הבלעה כאן משאר מקומות.

אך הרבה ראשונים (הר"ש שביעית ז ג, הרמב"ם שמיטה ויובל ח יא) למדו שהבלעה כאן הוא כשאר הבלעות שבש"ס והוא שקונה ממנו האתרוג והלולב ביחד ומשלם לו על שניהם ביחד, ובאופן זה מותר.

ואף שדעת עם הארץ ליקח כסף עבור האתרוג והוא אינו משלם לו כפי דעתו, אין זה גזל, כיון שמה נפקא מינה לעם הארץ בכונתו, כיון שמשלם לו הסכום שרוצה.

כאמור האיסור הוא, שאין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ שמכשילו כי הוא לא ישתמש עם הכסף כראוי לדמי שביעית.

אין מוסרין פירות שביעית לעם הארץ

התוס' (ד"ה ולתיב ליה דמי האתרוג בהדיא) כתב שאין האיסור משום שאסור לעשות סחורה בפירות שביעית, אלא משום שאין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ. [תוס' שם מסביר למה אין כאן איסור סחורה].

ולכאורה אם היינו אומרים שהאיסור הוא משום סחורה בפירות שביעית, לא היה שייך לומר הבלעה באיסור זה, שסחורה היא איסור דאורייתא, וכל הענין של הבלעה הוא רק מדרבנן, גזירה משום מקח וממכר, אבל באיסור דאורייתא אינו מועיל הבלעה.

אמנם גם אם נאמר שהאיסור כאן הוא איסור מדרבנן שאין מוסרין

דמי פירות שביעית לעם הארץ, יש לחלק בין אתרוג לעיני הבלעה של שכר שבת, שהאיסור של שכר שבת כתב המשנה ברורה (שו טז) שהוא גזירה משום מקח וממכר, ומקח וממכר הוא איסור דרבנן, שגזרו משום שמה יכתוב, וגם רש"י (ביצה לו. ד"ה משום) כתב דאין להקשות למה אסרו שכר שבת דהוי גזירה לגזירה, לפי שכולה חדא גזירה היא. גם הבית יוסף (או"ח סוף תקפה) כתב שלפי דעת המתירים לשכור חזנים להתפלל בשבת כיון שהוא לצורך מצוה (שו"ע או"ח שו ה), צריך לומר שאינו איסור גמור, משום דהוי גזירה לגזירה, אלא שיש לחוש לכתחילה היכא דאפשר, ולכן במקום מצוה לא גזרו כלל.

וכאן אנו רואים שלא התירו לקנות אתרוג אפילו שהוא לצורך מצוה, אלא ע"כ שיש לחלק שכאן הגם שהוא מדרבנן הוי יותר חמור משום דהוי גזירה, משא"כ בשכר שבת שכל הענין הוא גזירה לגזירה כדאמרו, לכן שם הקילו לצורך מצוה.

נפק"מ בין הבלעה דשביעית לשאר הבלעה

לכן רש"י ורבינו חננאל לא רצו ללמוד הבלעה כאן כמו הבלעה רגילה, בגלל שיש לחלק ביניהן, שזה

שנוטעים אותם לצורך מצוה ולא להריח יש להקל. ויש שהחמירו לחשוש בהם לקדושת שביעית, כיון שאחרי סוכות רבים משתמשים בהם להריח. ומ"מ נהוג עלמא להתיר.

ערבה - לכל הדעות, אין בה קדושת שביעית.

ההנהגה למעשה בקניית ארבעת המינים

יש להיזהר לרכוש אך ורק מהכשר מהודר שידוע שמקפידים שלא נעשו עבודות מיותרות בשדה בשנת השמיטה, כדי שלא לחזק ידי עוברי עבירה.

בשעת קניית האתרוג [או שאר המינים, כשחושש לדעות המחמירים] יש לשלם ב'הבלעה' על ידי שקונה סט שלם וכדו', או לקנותם כמו שנהוג היום ע"י אוצר בית דין, כאשר גובים רק שכר איחסון טירחא והובלה. ובכך אין צורך לשלם בהבלעה, כי התמורה שמקבלים מהקונים הוא עבור שכר טורח הפועלים ולא תמורת הפירות.

גם הענין של אוצר בית דין אינו פשוט כ"כ. סיפר לי הרה"ג רבי פינחס זלצמן שליט"א ראש כולל ש"ס דקהלתנו, שמשפחתו עוסקת

שהתירו הבלעה בשכר שבת משום דקיל טפי דהוי גזירה לגזירה, משא"כ כאן שהוא איסור דרבנן, שמא לא התירו בהבלעה רגילה.

להלכה לגבי ארבעת המינים בשנת השמיטה

אתרוג - יש בו קדושת שביעית, כיון שראוי לאכילה (שו"ת שבט הלוי ג קנה, ז ז נז). והשנה, כל האתרוגים הגדלים בארץ ישראל יש בהם קדושת שביעית, אף אם נלקטו לאחר ראש השנה [מחלוקת הראשונים אם הולכים בו אחר חנטה או אחר לקיטה (ראה רמב"ם שמיטה ד יב, וראב"ד שם) ונהוג להחמיר כשתי השיטות, כמו שדיברנו בהרחבה בדרשה בשנה שעברה].

לולב - הכרעת הפוסקים, שבזמננו שאין משתמשים בלולב לטאטוא הבית, אין בו קדושת שביעית (שו"ת שבט הלוי א קפא; ועוד) ויש שחששו להתנהג בו בדיני שביעית.

הדס - דעת המהרי"ל דיסקין שאין בו קדושת שביעית (ציץ הקודש, חלק א סימן טו), דאף דנחמיר בספיקו של הירושלמי (שביעית ז א) אם יש קדושת שביעית בדבר העומד לריח, מ"מ הדסים משולשים

ולפיכך אין להכין ממנו 'בשמים' עם ציפורן. אך מותר לעשות ממנו ריבה או קומפוט, ובמים שהתבשלו עמו יש לנהוג בקדושת שביעית.

גם השנה, מי שיש ברשותו פירות שביעית כגון: אתרוגים ורימונים, יכול לתלותם בסוכה, אף אם יתייבשו מחמת כן. אמנם יש להיזהר שלא להפסידם בידיים, כגון: לתחוב בו סיכות וכדו', או להניחו ישירות בשמש במקום שיתקלקל מהר^א.

באתרוגים, שאביו שאל את הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל לגבי שנת השמיטה האם למכור אתרוגים כשליח של אוצר בית דין, ור' שלמה זלמן אמר לו שאינו כדאי להתעסק באופן כזה, שהוא יהיה שליח של אוצר בית דין, ולכן בשנת השמיטה אינם עוסקים בסחורה של אתרוגים.

לאחר סוכות, יש לשמור על קדושת האתרוג ולא להפסידו בידיים, או לשנות מדרך אכילתו,

חלק האגדה

ובפרשתן (וילף) איתא בתורה המצוה של הקהל, וכמו שנאמר 'ויצו משה אותם לאמר מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסוכות, בבוא כל ישראל לראות את פני ה' אלוקיך במקום אשר יבחר תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם, הקהל את העם האנשים

אנו עומדים עכשיו בסיומה של שנת השמיטה שבו ראינו את גודל מעלת החקלאים שאינם אנשים פשוטים כלל וכלל, וגם אנו הושפענו מגודל מידת האמונה והביטחון שבו הם אדוקים, בזמן שישבו בכל השנה ועסקו בתורה והשביתו את שדיהם לקול ציווי ה'.

א. וידוע ששלח הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע לשאל את הגאון הגדול רבי ישראל יצחק הלוי רייזמאן זצ"ל אם מותר לתלות אתרוגים ותפוחים של שמיטה בסוכה, והגרי"י פסק לאסור שהרי כתיב בפירות שמיטה (ויקרא כה) לכם לאכלה ודרשו חז"ל לאכלה ולא להפסד, והרי בתליית האתרוגים בסוכה מקצים אותם למצוותן ואי אפשר לאכלם, ויוצא שמפסיד פירות של שמיטה בידיים.

אחר זמן מה שוב הגיע להגרי"י הר"ר הלל ווינד משמשו של הרה"ק מבעלזא ואמר לו כי זה בנפשו של הרה"ק מבעלזא לתלות אתרוגים ותפוחים יען כי בבעלזא היה זה ענין גדול ונשגב. ולמעשה התיר הגרי"י לתלות שני אתרוגים ושני תפוחים בלבד, ותיכף ממש אחרי סוכות להורידם, (וראה ב'שבט הקהתי' (יור"ד סימן רג) מש"כ בענין זה)

שיתמיד הבעל בתורה ובעבודת ה', והכל בחכמה ובתבונה כענין 'חכמת נשים בנתה ביתה' (משלי יד, א).

ומה שהזכיר טף ביאר ברש"י וז"ל: 'לתת שכר למביאיהם', ויש לומר ברמז הדבר שאם רוצה האדם לזכות לבנים צדיקים וחסידיים אזי העצה לכך שיעסוק בתורה כראוי, וזהו הביאור 'לתת שכר' שהשכר שזוכה לה הוא 'למביאיהם' היינו לזרע ברך ה', וכלשון הכתוב בהמשך 'ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו ליראה את ה' אלוקים', שבלימוד התורה של האב יש סגולה לבנים שיראו את ה'.

ואפשר שלכן הזכירו ענין זה במצות הקהל בבוא כל ישראל, להראות על החשיבות של העסק בתורה, ובין לגבי הנשים שזוכים לשלום בית עי"ז, ובין לגבי הבנים שזוכים לזרע ברך ה' כדאמרן.

והנה בשנה העברה נסתלק מאיתנו שר התורה הגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי זצ"ל, וראיתי מביאים שפעם אחת רצה איזה אדם להשקיע הרבה ממון באיזה השקעה, אלא שהוא חשש מאוד מהסיכון שלא לאבד את ממונו אם לא תצליח אותה ההשקעה, וחשב לעצמו שאם

והנשים והטף וגרך אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלוקים ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת, ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו ליראה את ה' אלוקים כל הימים אשר אתם חיים על האדמה אשר אתם עוברים את הירדן שמה לרשתה'.

והנה מה שמצות הקהל דינה רק בקץ שבע השנים בסוף שנת השמיטה, הוא מכיון שבסתם שנה הרי טרוד האדם בעניני העוה"ז ואין לו פנאי וחשק להתאסף לצורך הדביקות ביראת שמים, אבל בסוף שנת השמיטה לאחר שהיה כולו רוחני בעבודת ה' לאחר שהשבית את שדהו, וכבר עברו עליו גם הימים הנוראים, עכשיו אפשר לדבר עמו בענין הקהל.

וברצוני לדבר מענין לימוד התורה, והזכרנו מקודם את הפסוק 'למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלוקים', שרק על ידי לימוד התורה בקביעת עיתים לתורה, רק כך אפשר שיחזיק האדם ביראת שמים.

ורש"י פי' מה שהזכירה תורה 'והנשים' וז"ל: 'לשמוע', וי"ל הרמז שביד הנשים מוטלת האחריות לכך

ואח"כ ממשיך בעניינים של רחמים על ישראל בגלות ולביאת המשיח 'ורחמך ה' אלוקינו וחסדיך הרבים אל יעזבונו נצח סלה ועד מהר והבא עלינו ברכה ושלוש מארבע כנפות כל הארץ ושבור עולנו מעל צאוורנו ותולכנו מהרה קוממיות לארצנו כי א-ל פועל ישועות אתה ובנו בחרת מכל עם ולשון וקרבתנו מלכנו לשמך הגדול וכו' להודות לך וליחדך באהבה ולאהבה את שמך, וצריך ביאור מה השייכות בין תורה לבין השמירה עלינו בגלות ועל הציפוי לגאולה, אלא שעל ידי העסק בתורה אפשר לזכות לכל הישועות ולכל החסדים ברוחניות ובגשמיות.

ושמא יחשבו חלק מהציבור שהענין של קביעות עיתים לתורה שייך רק לבעלי בתים העסוקים על המחיה ועל הכלכלה, אבל האברכים והבחורים העוסקים ממילא בכל היום בתורה להם אין נגיעה בענין הקביעות לתורה, צריכים לידע שאדם העוסק בתורה והטלפון הוא דלוק ומזומן לכל שיחה, אזי אין הוא שקוע בתורה לגמרי והוא נמצא במצב של פיזור הנפש, אלא שצריך לקבוע את עצמו ללמוד תורה במלוא השקיעות ששייך בסילוק מעליו חשבונות רבים.

ילך אל הגר"ח ויבקש ממנו שיהיה הוא שותף עמו באותה ההשקעה, אזי הוא בטוח שבזכותו של רבי חיים בוודאי שתצליח ההשקעה ולא ירד כספו לטמיון, וכשבא אל רבי חיים וביקש ממנו להיות שותף עמו, שאלו רבי חיים אם הוא קובע עיתים לתורה, ענה הוא ואמר שאין לו שיעור תורה קבוע שבו הוא משתתף בקביעות, מיד פטרו רבי חיים באומרו שאינו רוצה לעשות עמו השותפות.

לאחר שהלך הלה, שאלו אותו התלמידים והמקורבים מאי האי שלא רצה לעשות השותפות משום שאין לו קביעות לתורה, אמר להם רבי חיים שדבר פשוט הוא מאוד, שכן הברכה שורה תמיד במקום שיש תורה, ואם אין תורה אזי אין לברכה היכן לחול.

ובברכת אהבה רבה אנו מוצאים דבר פלא, שמתחיל בבקשה על עסק התורה 'אבינו אב הרחמן המרחם רחם עלינו ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה, והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצוותיך ויחד לבבו לאהבה וליראה את שמך וכו',

אשה בינינו, אמר להן לקבל תורה בא, אמרו לפניו חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם וכו' אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה החזיר להן תשובה, אמר לפניו רבונו של עולם מתיירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם, אמר לו אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה וכו' אמר להן משא ומתן יש ביניכם וכו' קנאה יש ביניכם יצר הרע יש ביניכם, מיד הודו לו להקדוש ברוך הוא, והיינו שבזה שאנו עוסקים בתורה על אף טירדות היצה"ר והפרנסה, בזה יש לנו מעלה וגדולה על המלאכים.

ובאמת יש הרבה על מה לעורר בזמן כזה, אם בענין התפילה בכוונה או בענין הצניעות, אלא שיסוד הכל הוא התורה הקדושה, ואם יש בה רפיון אזי הכל רופף, ואם יש חיזוק בתורה אזי הכל כשורה.

ואף שיש בני אדם העוסקים בתורה ואעפ"כ בשאר הענינים הם חלושים מאוד, אם בתפילה או בין אדם לחבירו וכו', התי' לזה הוא שבלא התורה שלומד בוודאי שכל הענינים האחרים הם שלא

וגם על בחורי החמד מוטל לדעת אשר מטרת הישיבה הוא לדאוג לכך שיוכל הבחור לישב וללמוד במנוחת הנפש בלי טירדות ועסקים, וידע הבחור אשר בעז"ה הוא עתיד לבוא לפרקו ולהתחתן ולהנהיג בית בפרנסה ובשאר הצטרכיות לב"ב ולילדים, ואז לא יהיה כ"כ פנוי לעסוק בתורה במנוחת הנפש וכענין 'רחיים על צווארו ויעסוק בתורה' (קידושין כט:), והשנים האלו בישיבה הם היסוד לבנין חייו של האדם, ואם ישתדל עכשיו לעמול בתורה כראוי, אזי בשנות בגרותו יוכל לצמצם את עצמו ללמוד גם בין הטירדות כיון שיסוד הבנין הוא מושתת כראוי על אדני התורה, ואם ימצא עכשיו שהוא בלי טירדות, תירוצים שלא ללמוד בהתמדה, אזי בזמן שיהיו לו טירדות כ"ש שלא יוכל ללמוד.

ואין לשער את גודל הנחת רוח שיש לו להשי"ת בזמן שבני ישראל עסוקים בעסקי הפרנסה ושאר הבלי העולם, ועדיין הם קובעים לעצמם שעות ללימוד התורה במסירות הנפש, וכדאיתא בחז"ל (שבת פח.) 'בשעה שעלה משה למרום, אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם מה לילוד

דברות

דרשת שבת טובה

קודש

יט

בשלימות, אלא שמי שלומד תורה
בזה כבר תלוי באיזה מדרגה הוא
נמצא בלימוד התורה.

ויעזור השי"ת שנזכה בכוח
התורה להיות יראי אלוקים, ושנזכה
לגמר חתימה טובה ולשנה טובה
ומבורכת, ושנזכה לתשובה שלימה
ולגאולה השלימה בב"א.

שב"ק פרשת וילך שבת שובה תשפ"ג

קידושא רבא בצפרא דשבתא

שמחת הבר מצוה להב' משה ני"ז
 בן ידידינו הר"ד יהודה פריימן הי"ו
 ושמחת לידת הבת לידידינו הר"ד לוי יצחק מלד הי"ו
 חתן ידידנו הרה"ח רבי שלום ישראל קץ הי"ו

קריאתה, ושלשתן עשה משה דכתיב
 ויכתוב משה את השירה, ב' וילמדה
 את בני ישראל, ג' וידבר משה באוני
 כל קהל ישראל את דברי השירה
 הזאת, פירוש קרא אותה בנירסא להם
 בדרך שידעו לאומרה כדרך שאמרה
 להם, והוא אומרו שימה בפיהם, עכ"ל.

וחשבתי לומר בביאור וילמדה את
 בני ישראל, על פי מה
 שידוע בשם המגלה עמוקות שכתובת
 'ישראל' נרמז הר"ת יש שישים ריבוא
 אותיות לתורה, וזה ביאורו שמשנה
 רבינו קישר את כל אחד מבני ישראל
 להאות בתורה השייכת לשורש נשמתו,
 וכמו כן בחור הבר מצוה הנמצא כאן
 יש לו אות בתורה מאת משה רבינו
 ע"ה.

ברוך שזכינו לב' שמחות בבחינת
 'השומר שבת הבן עם הבת'
 (מתוך הזמן ברוך אל עליון), בין לקידוש
 לכבוד הבר מצוה להבחור החשוב
 משה ני"ו, ובין לשמחת הקידושא רבא
 לכבוד הולדת הבת אצל ידידנו הרב
 לוי יצחק שליט"א, ונשתדל בעז"ה
 לדבר מענין השווה אצל ב' השמחות.

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת
 ולמדה את בני ישראל שימה
 בפיהם למען תהיה לי השירה הזאת
 לעד בבני ישראל (דברים לא יט),

האור החיים הק' כתב ג' מצות ציוה
 ה', אחת לכתוב, שני ללמדה
 את בני ישראל שידעו כוונת דברי
 השירה, שלישיית לשימה בפיהם לידע

דברות שביק פרשת וילך שבת טובה קודש כא

פחות משישים ריבוא אותיות, אלא שביחד אם המילויים יש שישים ריבוא, ולפי"ז יש לחזור ולהקשות שכן אף הבעלים הם נרמזים בתורה רק על ידי המילויים, ואם כן היכן נרמזו הנשים.

ויש לומר שהם נרמזים בגויל המקיף את הס"ת, שבלעדי הגויל הרי הס"ת פסול.

וזה ביאור 'עתה כתבו לכם את השירה הזאת', ואמרו חז"ל (מגילה טו:): שיהיה נכתב אריה על גבי לבינה הרומז לענין הריחה מסביב לאותיות כענין הגויל, וכל זה רומז לענין חלק הנשים באותיות התורה.

ושמעתי פעם בשם האדמו"ר מבאבוב 45 של"פ"א

בעת שביקר כאן בעיר ביתר, וביקר אצל רב העיר הגאון רבי דוד צבי אורדנמליך זצ"ל, ועמד אז על הנוסח שאומרים על עיר שהיא 'עיר ואם בישראל', ולמה לא אמרו 'עיר ואב', ומהו ענין האם דווקא, וביאר שאם המשפחה תפקידה הוא לשמור על הסביבה הראויה בתוך הבית, ואפשר שלכן נרמזות הן דווקא בגויל הספר תורה הרומז לסביבה הראויה מסביב לאותיות התורה.

ויש לעיין אם גם לנשים יש את התורה השייכת לשורש נשמתם, שכן מה שהיו שישים ריבוא בני ישראל איתא בספרים שמספר זה כלל רק את הזכרים ולא את הנקבות, ואפשר שלכן באמת אין להם את התורה.

וחשבתי לומר בהקדם מה שהיה רגיל מרן אאזמו"ר זי"ע לומר, שבתביבת 'סיום' יש בכל א' מהמילואים של האותיות כמנין האות, שבאות סמ"ך המילוי מ' כ' ביחד עולה ס', וכן ביו"ד המילוי ו' ד' עולה י', וכן בו"ה, וכן כמ"ם, ושמעתי שדבר זה מובא בשם הגאון מוילנא, ודרכי לומר ברמז הדבר, שכן המילוי רומז לעקרת הבית העוזרת לבעל לישוב ולשקוד על דלתי התורה, ובלעדה אין הבעל יכול ללמוד בישוב הדעת כדבעי, וזה"ב שהמילוי של 'סיום' עולה כמנין 'סיום' לרמז שבזמן שהבעל מסיים מסכתא הכל הוא בזכות האשה שהיא עזר כנגדו.

ואפשר שכמו כן בעניננו, שאף שאפשר שאין לנשים את התורה, אבל עדיין יש להם את המילוי של האותיות.

אלא שהיה מרן אאזמו"ר זי"ע דרכו לומר, אשר באמת יש בתורה

'כתבם על לוח לבך', וזה בא לאחר שחיברו משה רבינו להאות בתורה השייכת לשורש נשמתו, ועכשיו מוטלת עליו העבודה שתהיה האות קבועה וכתובה על לוח לבו.

ויעזור השי"ת שיזכה הבחור לגדול להיות ירא שמים ותלמיד חכם, ושירו הריו ממנו תענוג ונחת דקדושה, וכמו כן יזכה הרב לוי יצחק לגדל את בתו לתורה ולחופה ולמעשים טובים, וכן יזכו הסבים הרב משה מלר שליט"א והרב שלום ישראל כ"ץ שליט"א לרוות הרבה נחת מבת זו, ושיזכו להשתתף בשמחת חתונתה.

ויה"ר שנוכה לגמר חתימה טובה ולשנה טובה ומבורכת, ולגאולה השלמה בבנין ביהמ"ק בביאת גוא"צ בב"א.

וחוץ מעצם המצוה על כתיבת ס"ת יש עוד בחינה, והוא במשלי (ג, ג) 'כתבם על לוח לבך', ובמלבי"ם שם וז"ל: 'וגם כתבם על לוח לבך, שהלב הוא הכוח המושל אשר באדם, והוא מוקף תמיד חרמים ומצודות אשר יפרשו עליו יצרי התאוה ויצירי הרעים העולים ברוחו, שהם מתנגדים לחוקי החכמה, עד שהחכמה שרואה אצלו, וצריך לחקות חוקי החכמה על לוח הלב כאלו כתובים במכתב בל ימחקו לעולם, ויקרא במכתב הזה כל ימי חייו למען ילמד להרחיק הציורים הרעים ויצירי מעלליו, עב"ל.

והנה בחור הבר מצוה נ"ו יזכה ביום הגדול ליצר הטוב, ועד עכשיו היה שולט עליו רק היצר הרע שהקיף את הלב בציורים רעים כדברי המלבי"ם, ועכשיו הוא זוכה לענין

דעו דרעוין

ובביאור הכתוב אפשר לומר על פי מה שראיתי מובא בשם הרה"ק בעל דברי יואל מסאטמאר זצ"ל שאמר על דברי רש"י בפרשת נצבים עה"פ 'אתם נצבים היום כולכם'

וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל, ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנוכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבוא וה' אמר אלי לא תעבור את הירדן הזה (לא, א-ב)

דברות שב"ק פרשת וילך שבת טובה קודש כג

אלהיכם חיים כולכם היום' שיש בה ז' תיבות, וכנגדה יש ז' מדרגות של 'היום'.

וביאר הרה"ק מסאטמאר זי"ע הכוונה בדברי רש"י דלעיל 'כיום הזה שהוא מאפיל ומאיר, שכן בתורה מצינו על ענין היום ב' בחינות שהם ערב ובוקר ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד' (בראשית א, ה), ולעתיד לבוא יתאחדו ב' הבחינות ויעשה משניהם אחד כענין 'תאיר כאור יום חשכת לילה' (הגדש"פ).

ולפי"ז ביאר הכתוב 'אתם נצבים היום', שכן איתא בזה"ק שהרמז בזה הוא לראש השנה, ורמז שעל ידי התשובה בראש השנה זוכה להפוך מידת הדין למידת הרחמים וכהפוך מידת הלילה לאור יום, וכמו שאמרו חז"ל (ויק"ר כט, ג) שבזמן תקיעת שופר הקב"ה עומד מכיסא דין ויושב בכיסא רחמים, וכמו שיהא לעתיד לבוא.

ויש בזה עוד בחינה, שמה שלעתיד לבוא יהפך הלילה לאור היום יש בזה רמז שאז נראה אשר כל הצרות שעברנו בשנות הגלות היו לטובה, ומה שהיה נראה לנו כלילה יראה לנו אז כאור יום, וכמו כן בעת

וגו', שמביא בשם מדרש אגדה 'למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקללות, לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שנים, חוץ ממ"ט שבתורת כהנים, הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו, התחיל משה לפייסם 'אתם נצבים היום', הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כלייה והרי אתם קיימים לפניו, 'היום' כיום הזה שהוא קיים והוא מאפיל ומאיר, כך האיר לכם וכך עתיד להאיר לכם, והקללות והיסורין מקיימין אתכם ומציבין אתכם לפניו, ואף הפרשה שלמעלה מזו פיוסין הם.

וביאר הרה"ק על פי מה שאומרים בנוסח לראש השנה יום הכיפורים (בסוף חזרת הש"ץ) 'כהיום הזה תביאנו ששים ושמונים בבנין שלם', וצריך ביאור מה ענין ראש השנה שכמותו יהא ביאת המשיח.

ויש להוסיף תמיה על תמיהתו, במה שאומרים קודם לכן 'היום תאמצנו', וראיתי ב'מחזור המפורש' שמביא לבאר בשם ראשון בשם 'ערוגת הכושם', שענינה נתינת אימוץ וחיווק לבעלי תשובה שיתחזקו ויעמדו בשלהם.

והנה כל הפזמון נתקן לאחר שאומרים הפסוק 'אתם הדבקים בה'

נתחזק ביותר לידע אשר כל הדינים מקורם מרחמים וחסדים, ועתידים הם להתגלות וליהפך בחינת הלילה לאור יום, ועל ידי כן זכה להעלות את כל חייו להיות מקשה אחת של התעלות ושלימות.

הנהגה אנו עומדים עכשיו בשבת שובה, וקראנו בהפטורה 'שובה ישראל עד ה' אלהיך' וגו', וראיתי מביאים דבר נחמד ע"פ מה שכתב בספה"ק סידורו של שבת (ה"ב ד"ג פ"ג) וז"ל: 'על דרך ששמעתי בשם רב סעדיה גאון, שפעם א' בא אצלו א' מתלמידיו פתאום בלילה, ומצא אותו שהיה מתגלגל בשלג, והיה התלמיד עומד משתומם ונחרד ונרתת, ואמר לו רבי כלום ח"ו אתה צריכין לתשובה בייסורים וסיגופים גדולים כאלו, ואם הדרת כבודו שמעולם נשמר מכל לכלוך והרהור עבירה מסגף עצמו כד, מה נעשה עוד אנחנו איזובי קיר מלאים פשעים ועוונות מנעורינו, הלא לא יספיק לנו כל מיני צער וייסורים בסיגופים גדולים מרים כמוות לפי ערך הדרת מעלת כ"ת שיהיה צריך לגילגול שלג.

והשיב לו, תדע שמעולם לא עשיתי כזאת, כי ידעתי בנפשי שלא

שהאדם עושה תשובה מאהבה וזוכה שיתהפכו העבירות להיות כזכויות, יש בזה רמז להיפוך מידת לילה למידת אור יום.

ולזה אנו אומרים 'כהיום הזה תביאנו ששים ושמונים' לרמז שכמו שעכשיו השי"ת מהפך לנו את מידת הדין לרחמים, כמו כן יהפוך לנו לעתיד לבוא את מידת הלילה לאור יום לרחמים גדולים,

ולפי דבריו אפשר לבאר הנוסח שקודם לכן 'היום תאמצנו', שאנו יכולים להתחזק ולהתאמץ מעצם הידיעה שלעתיד לבוא יתהפכו כל הדינים לרחמים, ואז נבין למה הוצרכנו לעבור את כל הגלויות האלו.

ואפשר שזה הביאור בכתוב 'וילך משה' וגו', שכן על המשך הכתוב 'בן מאה ועשרים שנה אנוכי היום וגו', פי' ברש"י 'היום מלאו ימי ושנותי, ביום זה נולדתי וביום זה אמות', ובאמת אין שלימות בעולם יותר מאשר מאה ועשרים שנותיו של משה רבינו ע"ה, ואפשר שנתכוין משה רבינו לומר, שמה שזכה הוא לבחינת השלימות הזו, הכל הוא בזכות בחינת 'היום', שכל התהפכות שעבר בחייו ושגם חלקם היו בקשיים רבים, עדיין

יסלח אדוני לעבדו על מעט הכבוד שעשיתי לו, שלא ידעתי אז בגדולת אדמו"ר.

ואלה הדברים נכנסו בתוך מעמקי לבי, אם בכבוד בשר ודם נפל לפני בכבי ובתחנונים שאסלח לו על העבר, מכש"כ דכש"כ בגדולת יוצר בראשית, שידעתי בטוב אשר עתה גתרבה הדעת וההכרה אצלי ביותר ויותר מאשר ידעתי מאז, ועתה גדלה עבודתי ויראתי ואהבתי אליו ביתר שאת לפי ערך גדולת ההכרה בו, ועל העבר אני מתחנן ומבקש מלפניו ומסגף עצמי בסיגופים האלה, שימחול לי על מיעוט עבודתי וקטנות יראתי ואהבתי בימים שעברו, כי מצער הוא מאוד לפי ערך העבודה שראוי לעבדו בפחד ובאימה כאשר עתה אני מכיר בו, ולא זו בלבד שהוא בחינת הכלליות תשובה על העבר, אף גם בעזה"י בכל יום ויום אני מכיר יותר בגדולתו לפי שכלי ועבודה רבה נוספת אלי בכל עת, ובכל יום אני מתחרט ועושה תשובה שלימה על יום אתמול כי יעבור במיעוט הכבוד הראוי לפי אשר ידעתי ביום זה, עכ"ל.

ובשם הרה"ק בעל בית אהרן זי"ע ידוע אשר פעם לאחר תפילת

עברתי על עבירה כזו ח"ו שאהיה צריך לכוה, ואך למדתי דרך הזה מבעה"ב אחד שבאתי לבית מלוגו ונתאכסנתי אצלו, והוא לא היה מכיר בי אם אני בעל תורה או לא, וכבדני כערך הכבוד שעושיין לכל אדם מהמוני עם בני ישראל, ואח"כ יצא הקול בעיר שאני באתי לשם, ונתאספו כל בני העיר אנשים ונשים וטף, ובאו כולם לכבודי כדרך אנשי ישראל שכבוד ת"ח יקר בעיניהם, וכולם מכבדין אותי ומספרין בשבחי ומשמשין אותי למאוד.

וכראות הבעה"ב שכן הוא, התחיל גם הוא אח"כ לכבדני בכבוד גדול ונורא מאוד, ולעשות לי כל מיני יקר וגדולה כפי השגת ידו ויותר, וכשרציתי לצאת משם לשום לדרך פעמי, וכל בני הקהילה עומדים ללוויני, ויפול הבעה"ב לפני רגלי, ויבך ויתחנן לי לאמור ימחול נא כ"ת לי על כבודו, ואמרתיו הלא כל הכבוד הזה עשית לי מאשר היה בידך ובכוחך לעשות, ומה היית יכול לעשות עוד בכבודי, והשיבני אני מפייסו על השעה הראשונה שלא הייתי יודע במעלות גדולות אדמו"ר, ולא כבדתו בכבוד הראוי לכבודו הרמתה, רק כפי שמכבדין שארי אנשים, ע"ז אני נופל לפני רגלי אדמו"ר ומבקש מלפניו,

ובזה פי' בספה"ק מנורת הזהב (להרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע) הפסוק 'שובה ישראל עד ה' אלהיך', היינו שהתשובה צריכה להיות תמיד באותו היחס שיש לו לאדם בגדלות הבורא ית"ש, ואם נתגדל הוא בהבנה בגדלות הבורא, א"כ צריך הוא לשוב בתשובה בהשגה החדשה שיש לו.

ויעזור השי"ת שנוכה לתשובה שלמה, ולגמר חתימה טובה ולשנה טובה ומבורכת, ושנוכה לגאולה השלמה בבנין ביהמ"ק בביאת גוא"צ בב"א.

ראש השנה שאלוהו תלמידיו על מה ששאג כל כך בתיבת 'המלך', וענה להם על פי מה דאיתא בנמרא גיטין (ג.) שבזמן שצרו הרומיים על ירושלים, כשיצא רבי יוחנן בן זכאי לפני אספסיינוס קיסר אמר לו 'שלמא עלך מלכא - שלמא עלך מלכא', אמר לו הקיסר 'מיחייבת תרי קטלא, חדא דלאו מלכא אנא וקא קרית לי מלכא, ותו אי מלכא אנא, עד האידנא אמאי לא אתית לגבאי', ולכן בשעה שאמר 'המלך' חשב שכאילו אומר לו השי"ת 'אם אני הוא המלך, למה לא הגעת אלי עד עכשיו'.

שמיחת הבר מצוה להבחוד שלום נ"ז
בן הרה"צ רבי שמשון אהרן גולדמאן שליט"א
 יום חמישי אור לה' תשרי תשפ"ג

הימים מסוגלים לתשובה, ושמא לא קיימנו את המצוות כדבעי, ולכן אנו אומרים את מנין המצוות שיחשב כאילו קיימנו אותם כראוי בבחינת 'ונשלמה פרים שפתינו'.

ויש להוסיף על טעם המנהג שהוא כמו קבלה מחודשת של תרי"ג המצוות שיעמוד לנו זכות זה לימי הדין, וכמו כן בשעה שזוכין להשתתף

הנה בחור הבר מצוה נולד בעשי"ת, ויש לומר בדרך הלצה שלאחר שאמר אביו שליט"א 'לשנה טובה תכתב ותחתם לאלתר לחיים טובים ולשלום', וכן בנוסח 'בספר חיים טובים ושלום', זכה להולדת בנו שלום נ"ו.

המנהג בחצר באסטאן הוא לומר בימי עשי"ת את מנין התרי"ג מצוות, ומעם הדבר הוא שכיון שעכשיו

דברות שב"ק פרשת וילך שבת טובה קודש כז

והנה כל המכיר את הבחור שלום נ"ו יודע עד כמה הוא ברוך בכשרונות וביכולות, ואני מברכו שיזכה לגדול להיות אדם השלם לעבוד את השי"ת בשלימות, ויעזור השי"ת שיזכו כל המשתתפים לגמר חתימה טובה ולשנה טובה ומבורכת, ושנוכה לגאולה השלמה בב"א.

בימים אלו בשמחת בר מצוה, ובחור הבר מצוה מקבל עליו עול תורה ומצוות, אזי יש בזה רמז לכל המשתתפים שיקבלו גם הם על עצמם עול מצוות מתחילה, ובזכות זה יזכו להכתב בספר חיים טובים.

ויעזור השי"ת שיגדל בחור הבר מצוה להיות תלמיד חכם וירא שמים,

סיום מסכת סנהדרין ע"י אנדכי כולל ש"ס שע"י קהילתנו הק' יום חמישי אור לה' תשרי תשפ"ג

שמה שבסיום הש"ס הקודם קיבל הרב פנחס על עצמו חלק גדול מהוצאות הכולל, היה בזה ענין של הקדמת רפואה למכה, כיון שהרב פנחס זקוק להרבה זכויות, ומי יודע אם לא בשביל זה זיכהו השי"ת בהחזקת הכולל כדי שיעמוד לו ליכות, ויה"ר שיזכה בזכות זה לכל הישועות ושאתו תחזיק בבריאות בשלימות.

ומה שבחר הרב פנחס לקיים את סעודת ההודיה דווקא בין חבורת האברכים יש בזה משום נתינת מעם, שכן יתבונן כל אחד מה שעבר על הרב פנחס בשנה האחרונה, אם בהחזקת הכולל או בשיפוץ הדירה או

ראשית אומר ואדגיש ששמחה גדולה היא לי לישיב בזמן נעלה של עשי"ת במחיצת אברכים חשובים עמלי תורה.

במשנה ברורה (ס' תרב ס"ק י') מביא על מה דאיתא שם בשו"ע (פ"א) שממתינין עד למוצאי יוה"כ לקדש את הלבנה, שיש אומרים (לבוש) שיקדש את הלבנה דווקא בעשי"ת כדי שזכות מצוה זו תכריעהו לכף זכות, וכמו כן יש לומר שלעשות סיום בעשי"ת יש בזכות זה להכריע את הכף.

ומקודם בעת דרשת ראש הכולל הרב פנחס שליט"א, חשבתי

ובאחד מהימים האחרונים חשבתי במה שתיקנו לומר הנוסח 'וכתוב לחיים טובים כל בני ברייתך' דווקא באמצע ברכת מזדים, שכל ענינה הודאה להשי"ת ומה מקום הוא לבקשה על כתיבה לחיים טובים, ובשלמא הנוסח של 'בספר חיים ברכה ושלום' נתקנה לומר באמצע ברכת בקשת השלום.

ואנו אומרים בתחילת שמו"ע 'זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים', רק 'חיים' לחוד, ובסוף שמו"ע בנוסח 'וכתוב לחיים טובים', וכן בנוסח 'בספר חיים' בסוף 'לחיים טובים ולשלום', בשניהם מוזכרין 'חיים טובים', ולכן אנו נוהגין שבחזרת הש"ץ רק בעל התפילה אומר 'זכרנו' ו'מי כמוך', והציבור אומרים אתו בקול רם רק 'וכתוב' ו'בספר חיים', ושמעתי מעם על זה מאדמורי בית בעלזא, שמכיון שעלו בתפילת הלחש למדרגת 'חיים טובים' שוב לא רצו לירד למדרגת 'חיים' לבד.

ואיתא בספה"ק בני יששכר (מאמרי השבתות ז, יד) שהלשון הודאה נופל על רוב טובה, וכמו שמצינו אצל לאה שאמרה 'הפעם אודה את ה', דוקא אחרי שנמלה יותר מחלקה, ולכן אמרו חז"ל (ברכות ז:) 'מיום שברא

בבריאותה של אשתו, ואם כל זה ניהל את הכולל כאשר היתה באמנה אתו בימים מקדם, והסיבה לכך היא משום שבכל התהפוכות שעבר ידע שבבית המדרש בינות לספסלי ביהמ"ד שם הוא מקום המפלט להפסיק למעט ממרוצות החיים, ולהשקיע את עצמו בתורה בדיבור חברים ביחד עם אברכי הכולל, והואיל לכך שהם שעזרו לו לעבור את התקופה הקשה בנבורה, לכן כמה יאה לקיים את הסעודה דווקא במקום זה.

הנה הסיום הוא על מסכתא סנהדרין, ואיתא בחז"ל (מדרש דב"ר ה, ה) 'אם יש דין למטה אין דין למעלה', ורמז למה שאנו עומדים עכשיו בעשי"ת שהוא זמן של דין למעלה, ואם יש דין כאן למטה בסיום מסכתא סנהדרין המלא בדינים, אזי אנו מיחלים שלא יהא דין למעלה ונוכה לפנים משורת הדין.

והואיל לכך כבר יכולים אנו להיות בשמחה, שכן איתא בגמרא (ר"ה טז:) 'שצדיקים נכתבין ונחתמים לאלתר לחיים טובים, וכן בסיום המסכתא עכשיו בעשי"ת, אנו בטוחים בעז"ה שנוכה בדין.

דברות שב"ק פרשת וילך שבת טובה קודש כט

לחברו אם הוא מודה לו כרגיל על מה שעושה לו טובות.

ולעניננו יש לומר הרמז בבקשה 'לחיים טובים' שהכוונה ללומדי התורה, שכן 'אין טוב אלא תורה' (ע"ז יט:), ואנו מבקשים ומייחלים שהקב"ה יתן כוח ביד לומדי התורה שיוכלו לישב ולעסוק בתורה בישוב הדעת.

ויעזור השי"ת שיזכו האברכים להמשיך ולישב על התורה ועל העבודה, והגם שהסדר בכולל זה הוא שעושים הרבה סיומים, צריכים לידע אשר אין זה העיקר, אלא העיקר הוא לישב ולעסוק בתורה, אלא שבשביל שיהא שאיפה לכך לכן אנו מרבין בסיומי מסכתות.

ויה"ר שנוכה לגמר חתימה טובה ולשנה טובה ומבורכת, ושנוכה לגאולה השלמה בב"א.

הקדוש ברוך הוא את עולמו, לא היה אדם שהודה להקדוש ברוך הוא, עד שבאתה לאה והודתו, שנאמר הפעם אודה את ה', והיינו משום שהיא הוסיפה לשון 'הודאה' יותר משאר אלו שהודו לפני הקב"ה.

ואפשר שלכן תיקנו לומר 'וכתוב' באמצע ברכת ההודאה, לרמז על לשון הודאה שנופל היכן שיש 'רוב טובה' שהוא הנוסח 'לחיים טובים'.

ועוד אפשר לומר על פי מה דאיתא בספה"ק שבקשה הבאה באמצע ברכת הודאה מתקבלת יותר לפני הקב"ה, ולכן תיקנו שבשעה שבא לבקש על 'חיים טובים' שהיא ברכה גדולה יותר מ'חיים' סתם, שיאמרו דווקא באמצע ברכת ההודאה כדי שתתקבל לרצון לפני ארון כל.

ויש כזה סברא גם בין אנשים, שיש הנאה יותר לאדם לעשות טובה

הוצאות הגליון נדבת
הר"ד נחמן ויינברגר הי"ו
לדגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת הנכדים בשעטומ"צ למזל"ט
יזכה לרוות רוב נחת דקדושה
מהם ומכל יוצ"ח
ויזכה לגדלם לתורה ולחופה ולמעשים טובים
בבריות גופא ונהודא מעליא

הוצאות הגליון נתנדב
לעילוי נשמת
ידידנו הרה"ח ר' אליעזר בהר"ד אברהם יעקב ז"ל
נלב"ע י"ג תשרי תשע"א
ת.נ.צ.ב.ה
הונצח ע"י משפחתו שיחיו